

Een beeldverhaal over de Passie en de Wederopstanding van Christus

Het oksaal

De Franse naam van dit stenen geheel is afkomstig van “*Jube domine benedicere*”, “*Heer, zegen mij*”. Deze woorden worden tijdens de mis uitgesproken door de voor de officiant gebogen diaken, voor het lezen van het evangelie. Bij uitbreiding werd “jubé” de naam van het bouwwerk dat het schip, waartoe de gelovigen toegang hadden, scheidde van het koor, gereserveerd voor de cultus.

Het oksaal werd rond 1250 gebouwd en diende, als een plaatjesboek over de passie en de wederopstanding van Christus, ter instructie van de gelovigen die buiten het koor bleven. Het was 18 m breed en 6,80 m hoog. Oorspronkelijk was het beschilderd en ingelegd met stukjes glas, waarvan sommige nog zichtbaar zijn. Bij het beleg van de stad door de protestanten in 1562 werden de beelden onthoofd of verwoest. In 1758 besloten de kanunniken het oksaal te verwijderen, zodat de gelovigen beter aan de mis konden deelnemen. Tussen 1850 en 1917 werden ongeveer 480 stukken gevonden van de bovenkant, de ondersteuning van de gewelven en de bogen. Ook vond men veel sporen van polychromie.

Woordenlijst

Cenotaaf: grafmonument dat geen lichaam bevat.
Crypte: ondergrondse, gewelfde kapel in een kerk.

Cul-de-lampe: uitstekend element op een muur waarop een last rust.

Kanunnik: geestelijke in dienst van de kathedraal.

Kooromgang: wandelgalerij rond het koor.

Oculus: kleine ronde opening.

Pleurant: grafbeeld dat een treurende figuur uitbeeldt.

Roos: ronde raamopening die op een bloem lijkt.

Travee: opening die wordt begrensd door twee verticale steunen.

Praktische informatie

Uitsluitend bezoek met commentaar aan de crypte: 45 minuten.

De toren is vrij te bezoeken met het toegangskaartje voor de crypte. Mogelijkheid om gezamenlijke kaartjes te kopen voor de crypte, de toren van de kathedraal en het paleis Jacques Cœur.

Aangepaste rondleidingen voor gehandicapten en groepen, op aanvraag. 🙋👤

Centre des monuments nationaux
Cathédrale de Bourges
18000 Bourges
tél. 02 48 65 49 44
fax 02 48 24 75 99

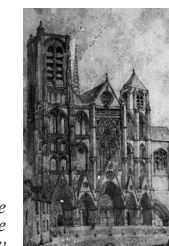
www.monuments-nationaux.fr

kathedraal van Bourges, crypte en toren

Een lage, gotische kerk

De kathedraal

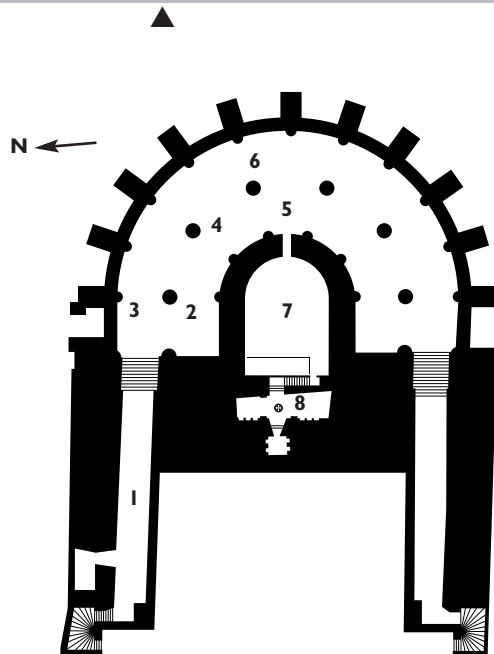
Op aansporing van Henry de Sully, aartsbisschop van Bourges, begint in 1195 de bouw van de kathedraal Saint-Étienne. In 1215 zijn chevet, koor en dubbele kooromgang* voltooid. Het schip en de voorgevel zijn tussen 1225 en 1255 gebouwd. De kathedraal wordt ingewijd in 1324.



Gravure uit de XIXde eeuw

Het moedige architecturale standpunt van de “meester van Bourges” blijft een unicum in de geschiedenis van de kathedralen. In tegenstelling tot Chartres zal de kathedraal van Bourges niet als referentie dienen voor de XIIIde eeuwse architecten. Saint-Étienne wordt door zijn uitzonderlijke afmetingen beschouwd als een hoogtepunt in de gotiek: 118 m lang, 41 m breed en 37 m hoog onder de koepel van het middenschip. De afwezigheid van een dwarschip, de vijf zijschepen met de vijf buitenpoorten en de dubbele kooromgang kenmerken de vernieuwing van de “meester van Bourges”. Deze kenmerken hebben ervoor gezorgd dat de kerk sinds 1992 deel uitmaakt van het werelderfgoed van Unesco.

* Uitleg op de achterzijde van dit document.



De gotische crypte

De naam crypte* is niet juist voor deze ruimte, omdat hij zich niet onder de grond bevindt. Hij is vanaf 1195 gebouwd op de voormalige groeve buiten de Gallo-Romeinse muren. De grootte van het nieuwe bouwwerk, dat de voormalige Romaanse kerk verving, vroeg om veel meer ruimte. Om het hoogteverschil van zes meter tussen de binnenkant van het gebouw en de groeve op te lossen werd een grote onderbouw gerealiseerd onder het toekomstige koor van de kathedraal.

Van de twee galerijen die toegang geven tot de crypte* is alleen **de noordelijke galerij** geopend voor het publiek. De gekruiste spitsbogen steunen op een serie bewerkte culs-de-lampe*. Op de muren zijn de merken van de dagloners nog zichtbaar.

De rails op de grond herinneren aan het voormalige verwarmingssysteem. Bij de

installatie hiervan vanaf 1894 werden meer dan 450 fragmenten van het voormalige oksaal van de kathedraal gevonden.

De gotische crypte is gebouwd rond een centrale ruimte die de “rotonde” wordt genoemd.

2 De binnenste kooromgang is overdekt met vierdelige kruisbogen.

3 De buitenste kooromgang, met uitzondering van de rechte traveeën*, is overdekt met driekwart kruisbogen. Twaalf grote raamopeningen zorgen voor licht.

4 Een levensgrote **werktekening** van de roos* waarmee de westelijke gevel is gedecoreerd staat in de tegels gegraveerd: de crypte* diende als atelier voor de steenhouwers.

5 Het grafmonument van hertog Jean de Berry (1340-1416): deze broer van koning Karel V was een grote mecenas en verzamelaar van kostbare boeken waaronder de beroemde Très Riches Heures. Dit werk van de beeldhouwer Jean de Cambrai is een gedeelte van de cenotaaf* die zich bevond in de Heilige Kapel, die de hertog tussen 1392 en 1397 liet bouwen in zijn paleis in Bourges, om daar te worden begraven. De kapel werd in 1757 verwoest. Het grafmonument werd in de revolutie beschadigd en had een lage kant versierd met veertig pleuranten*. De hertog is hier gekleed in zijn herminnen mantel en ligt op een zwart marmeren tafel. Zijn voeten rusten op een geketende, gemuilkorfde beer, een heraldisch dier van zijn blazoens. Een kopie van het grafmonument bevindt zich in het paleis Jacques Cœur. Ernaast zijn de hertog en zijn eerste echtgenote, Jeanne d'Armagnac, geknielend biddend afgebeeld.

6 De gebrandschilderde ramen uit het begin van de XVde eeuw komen uit de Heilige Kapel van de hertog. Koning David en de profeet Isaï zijn te herkennen aan de teksten op hun gebedsriemen. De andere profeten kunnen niet worden geïdentificeerd.

7 De rotonde staat op de plaats van één van de torens van de Gallo-Romeinse muur. Hierin worden de grafstenen bewaard van de aartsbisschoppen van Bourges, overleden na de revolutie. Achterin bevindt zich een graflegging. Deze werd in 1520 geschonken door kanunnik* Jaques Dubreuil, die knielend te zien is (het enige niet-polychrome beeld) naast zijn patroonheilige, de apostel Jacobus de Meerdere. Onder een cassetebaldakijn uit de Renaissance zijn de Maagd, ondersteund door de H. Johannes, de drie heilige vrouwen, Nicodemus en Jozef van Arimatea te zien, bij de lijkwade waarop het lichaam van Christus rust.

8 In de Romaanse crypte onder het koor van de voormalige kathedraal werden ooit de relikwieën van de H. Étienne aanbeden door pelgrims door de oculus* in de koepel. Achter in de crypte* was een kleine ruimte waarin het lichaam van de laatste aartsbisschop rustte, tot aan de dood van zijn opvolger.

De noordelijke toren (buiten de plattegrond)

De toren is ingestort in 1506 en werd weer opgebouwd en voltooid in 1542. Hij was bijgenaamd “de botertoren” door de financiering ervan: vrijstellingen van vasten, toegekend tegen betaling.

Het terras is toegankelijk via een trap met 396 treden en biedt op 66 meter hoogte een uitzonderlijk uitzicht over de kathedraal, Bourges en de moerassen. In de verte strekt zich de groene vlakte van de Berry uit.

* Uitleg op de achterzijde van dit document.